

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مرکز تحصیلات تکمیلی تهران

رساله جهت اخذ دکترای تخصصی رشته حقوق خصوصی

عنوان

مسئولیت مدنی پرستاران در حقوق ایران و فرانسه

استاد راهنما

دکتر محمدحسن صادقی مقدم

استاد مشاور دوم

دکتر ابراهیم تقی زاده

استاد مشاور اول

دکتر محمود عباسی

حمیدرضا صالحی

شهریور ۱۳۹۷

ب

تشکر و قدردانی

بارالها از بدو تولد تاکنون معلمان فاضل و گرانمایه‌ای برای تعلیم و تربیت این حقیر متقبل زحمات بسیاری شده‌اند. وظیفه خود دانسته تا با نصب العین قرار دادن حدیث «من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق» از آنان تقدیر و تشکر نمایم. صمیمانه‌ترین سپاس‌ها و درودها را نثار اولین و بهترین معلمانم، پدر، مادر و همسر عزیزم می‌نمایم.

از استاد محترم راهنما و اساتید معزز مشاور، جناب آقایان دکتر محمدحسن صادقی مقدم، دکتر محمود عباسی و دکتر ابراهیم تقی‌زاده که علی‌رغم مشغله کاری فراوان، همواره و با روی خوش با هدایت و راهنمایی‌های ارزشمندشان، این حقیر را در نگارش این اثر و استخراج و طبع مقالات مستخرج از رساله بسیار مساعدت فرمودند، تشکر و قدردانی می‌شود. همچنین از جناب آقایان دکتر محمدرضا فلاح و دکتر عبدالرسول دیانی نیز به جهت مساعدت در مسائل حقوق فرانسه تشکر و قدردانی می‌شود. ان‌الله‌ایه‌المرجع‌الآخیر. از داور محترم داخلی جناب آقای دکتر جلال سلطان‌احمدی و داوران محترم مدعو، جناب آقایان دکتر سید طاباها مرقاتی خوئی و دکتر جعفر نوری یوشانلوئی به جهت تقبل زحمت داوری این رساله در فرجه مضیق، صمیمانه تشکر و قدردانی می‌شود.

فهرست مطالب

ف	علائم اختصاری.....
۱	پیش‌گفتار.....
۶	مقدمه.....
۱۲	بیان مسأله.....
۱۹	اهمیت و ضرورت تحقیق.....
۱۹	پیشینه تحقیق.....
۲۰	هدف کلی تحقیق.....
۲۰	اهداف اختصاصی تحقیق.....
۲۱	اهداف کاربردی.....
۲۱	فرضیات تحقیق.....
۲۳	سؤالات تحقیق.....
۲۴	تقسیم مطالب (سامان‌دهی تحقیق).....
۱	چکیده.....
۲۵	بخش اول: کلیات، انواع و مبانی مسئولیت پرستاران.....
۲۶	فصل اول: تاریخچه، کلیات و تعاریف.....
۲۶	مبحث اول: تاریخچه و تحولات پرستاری.....
۲۷	گفتار اول: پرستاری در اسلام.....
۲۹	گفتار دوم: پرستاری در جهان.....
۳۱	گفتار سوم: پرستاری در ایران.....
۳۳	مبحث دوم: تاریخچه مسئولیت پرستاری.....
۳۴	گفتار اول: تمدن‌های اولیه.....

۳۷	گفتار دوم: دوران اسلامی
۳۸	گفتار سوم: دوره جدید
۳۹	بند اول: حقوق ایران
۳۹	بند دوم: حقوق فرانسه
۴۰	مبحث سوم: مفهوم‌شناسی مصطلحات
۴۰	گفتار اول: تعاریف و مفاهیم
۴۱	بند اول: مسؤولیت
۴۱	الف) مسؤولیت در لغت
۴۲	ب) مسؤولیت در قرآن
۴۲	ج) مسؤولیت در حقوق
۴۴	بند دوم: پرستار
۴۴	الف) از منظر لغت
۴۴	ب) از منظر علم طب
۴۵	ج) از منظر حقوق ایران و فرانسه
۴۶	د) پرستار متخصص
۴۷	بند سوم: معنا و مفهوم پرستاری
۴۸	الف) تعریف پرستاری از نگاه «شورای بین‌المللی پرستاران»
۴۹	بند چهارم: حقوق بیمار
۵۰	بند پنجم: بیماری
۵۱	بند ششم: سلامتی
۵۲	بند هفتم: قرارداد درمان
۵۳	الف) انواع قرارداد درمان

۵۳ (ب) قرارداد درمان مستقیم
۵۳ (ج) قرارداد درمان غیرمستقیم
۵۴ بند هشتم: فرآیند درمان
۵۶ بند نهم: مریض، بیمار، مددجو
۵۶ بند دهم: صنف
۵۷ بند یازدهم: جرم و خطا
۵۷ بند دوازدهم: تخلف و خلاف
۵۹ مبحث چهارم: جایگاه پرستاران و وظایف قانونی آنها
۵۹ گفتار اول: نقش‌های چندجانبه پرستاران
۵۹ بند اول: نقش مراقبتی
۶۰ بند دوم: نقش درمانی
۶۰ بند سوم: نقش حفاظتی
۶۱ بند چهارم: نقش آموزشی
۶۲ بند پنجم: نقش هماهنگی
۶۲ بند ششم: نقش حمایتی
۶۳ گفتار دوم: شرح وظایف رده‌های مختلف پرستاری
۶۳ بند اول: مدیر پرستاری
۶۵ بند دوم: سوپروایزر
۶۷ بند سوم: سرپرستار
۶۷ (الف) جمع‌آوری اطلاعات و برنامه‌ریزی
۶۸ (ب) سازمان‌دهی
۶۹ (ج) هدایت و رهبری

بند چهارم: پرستار.....	۷۰
فصل دوم: انواع مسؤولیت‌های پرستاران و چالش‌های حقوقی آن.....	۷۴
مبحث اول: مسؤولیت اخلاقی و قانونی.....	۷۶
گفتار اول: مسؤولیت اخلاقی.....	۷۶
الف) تمایز مسؤولیت اخلاقی از مسؤولیت انتظامی.....	۷۹
گفتار دوم: مسؤولیت قانونی یا حقوقی.....	۸۱
مبحث دوم: مسؤولیت انتظامی یا شغلی.....	۸۱
گفتار اول: مطالعه تطبیقی مسؤولیت انتظامی پرستاران در حقوق ایران و فرانسه.....	۸۳
بند اول: حقوق فرانسه.....	۸۳
بند دوم: حقوق ایران.....	۸۶
گفتار دوم: مصادیق مسؤولیت انتظامی پرستاران.....	۸۹
بند اول: عدم به کارگیری حداکثر تلاش برای مراقبت از بیماران.....	۹۰
بند دوم: عدم رعایت موازین علمی، شرعی، قانونی و سهل‌انگاری در انجام وظایف.....	۹۰
بند سوم: افشای اسرار بیماران و نوع بیماری.....	۹۱
بند چهارم: انجام امور خلاف شئون شغلی.....	۹۲
بند پنجم: عدم همکاری در پیشگیری از بیماری‌های واگیردار و بروز بحران و سوانح.....	۹۳
بند ششم: خودداری از انجام اقدامات لازم برای نجات بیمار در اورژانس.....	۹۵
گفتار سوم: انواع مجازات‌های انتظامی پرستاران (ضمانت اجراها).....	۹۷
بند اول: تذکر یا توبیخ شفاهی در حضور هیأت مدیره نظام پزشکی محل.....	۹۸
بند دوم: اخطار یا توبیخ کتبی با درج در پرونده نظام پزشکی محل.....	۹۹
بند سوم: توبیخ کتبی با درج در پرونده نظام پزشکی و نشریه نظام پزشکی محل.....	۱۰۰
بند چهارم: محرومیت از اشتغال طبی از سه ماه تا یک سال در محل ارتکاب تخلف.....	۱۰۰

- بند پنجم: محرومیت از اشتغال طبی از سه ماه تا یک سال در تمام کشور..... ۱۰۰
- بند ششم: محرومیت از اشتغال طبی بیش از یک سال تا پنج سال در تمام کشور..... ۱۰۱
- بند هفتم: محرومیت دائم از اشتغال به حرفه‌های پزشکی و وابسته در تمام کشور..... ۱۰۱
- گفتار چهارم: مراجع رسیدگی کننده به تخلفات انتظامی پرستاران..... ۱۰۱
- بند اول: دادسرای انتظامی سازمان نظام پزشکی..... ۱۰۳
- الف) نحوه رسیدگی در دادسرای انتظامی سازمان نظام پزشکی..... ۱۰۴
- ب) وظایف دادسرای انتظامی سازمان نظام پزشکی..... ۱۰۵
- ج) اقدامات دادسرای انتظامی سازمان نظام پزشکی بعد از انجام تحقیقات..... ۱۰۶
- ۱- صدور قرار منع تعقیب..... ۱۰۶
- ۲- صدور قرار موقوفی تعقیب..... ۱۰۷
- ۳- صدور قرار اناطه..... ۱۰۸
- ۴- صدور قرار عدم صلاحیت..... ۱۰۸
- ۵- صدور کیفرخواست..... ۱۰۸
- د) اقدامات دادسرای انتظامی سازمان نظام پزشکی در مرحله اجرای احکام..... ۱۰۹
- بند دوم: هیأت بدوی انتظامی..... ۱۰۹
- بند سوم: هیأت تجدیدنظر انتظامی استان..... ۱۱۰
- بند چهارم: هیأت عالی انتظامی..... ۱۱۲
- مبحث سوم: مسئولیت کیفری..... ۱۱۳
- گفتار اول: تمایز مسئولیت کیفری از مسئولیت انتظامی..... ۱۲۰
- بند اول: از جهت عام و خاص بودن..... ۱۲۲
- بند دوم: از جهت نوع واکنش..... ۱۲۲
- بند سوم: از جهت مرجع رسیدگی..... ۱۲۳

- بند چهارم: از جهت عنصر قانونی ۱۲۳
- گفتار دوم: مراجع صالح به رسیدگی مسئولیت کیفری پرستاران ۱۲۴
- مبحث چهارم: مسئولیت مدنی ۱۲۷
- گفتار اول: تمایز مسئولیت مدنی از مسئولیت انتظامی ۱۲۹
- گفتار دوم: ارکان مسئولیت مدنی ۱۳۳
- بند اول: تحقق خسارت (وجود ضرر) ۱۳۴
- بند دوم: فعل زیان بار ۱۳۵
- بند سوم: رابطه سببیت بین فعل زیان بار و خسارت وارده ۱۳۶
- فصل سوم: مبانی مسئولیت مدنی پرستاران ۱۳۷
- مبحث اول: مبنای مسئولیت مدنی در نظام های حقوقی مختلف ۱۳۷
- گفتار اول: مبنای مسئولیت مدنی در نظام حقوقی کامن لا ۱۳۷
- گفتار دوم: مبنای مسئولیت مدنی در نظام حقوقی رومی- ژرمنی ۱۳۸
- گفتار سوم: مبنای مسئولیت مدنی در نظام حقوقی اسلام ۱۴۱
- گفتار چهارم: حقوق موضوعه کشورهای اسلامی ۱۴۲
- گفتار پنجم: مبنای مسئولیت مدنی در حقوق موضوعه ایران ۱۴۳
- مبحث دوم: ماهیت مسئولیت مدنی پرستاران ۱۴۷
- گفتار اول: نظریه مسئولیت قهری پرستار ۱۴۷
- بند اول: خصیصه فنی مسئولیت پرستار ۱۴۷
- بند دوم: تفوق و استیلاي «نظم عمومی» ۱۴۸
- گفتار دوم: نظریه مسئولیت قراردادی پرستاران و شرایط آن ۱۴۸
- بند اول: شرایط تحقق مسئولیت قراردادی پرستاران ۱۴۹
- الف) وجود قرارداد صحیح و نافذ ۱۴۹

- ب) تخلف از انجام تعهد قراردادی ۱۵۰
- ج) رابطه سببیت بین ضرر و نقض قرارداد توسط پرستار ۱۵۲
- گفتار سوم: ارزیابی نظریات مسئولیت قراردادی و مسئولیت قهری پرستاران ۱۵۳
- بند اول: ارائه خدمات رایگان پرستاری با دعوت از جانب بیمار ۱۵۳
- بند دوم: ارائه خدمات پرستاری بدون دعوت از جانب بیمار ۱۵۴
- بند سوم: پرستار تعیین شده از جانب پزشک یا بیمارستان ۱۵۶
- گفتار چهارم: نظریات ارائه شده درباره مبنای مسئولیت مدنی پرستاران ۱۵۷
- بند اول: نظریه ایجاد خطر ۱۵۷
- بند دوم: نظریه تقصیر ۱۵۸
- بند سوم: نقد و بررسی نظریات ارائه شده و ارائه راه کار منتخب ۱۵۹
- بخش دوم: تقصیر و مسئولیت مدنی پرستاران ۱۶۶
- فصل اول: ماهیت تعهدات پرستاران و انواع تقصیرات آنها ۱۶۷
- مبحث اول: مطالعه تطبیقی ماهیت تعهدات صاحبان حرف پزشکی و وابسته ۱۶۸
- گفتار اول: ماهیت تعهدات صاحبان حرف پزشکی و وابسته در اسلام ۱۶۹
- بند اول: فقه امامیه ۱۶۹
- بند دوم: فقه اهل تسنن ۱۷۱
- گفتار دوم: مطالعه تطبیقی ماهیت تعهدات صاحبان حرف پزشکی و وابسته ۱۷۲
- بند اول: حقوق موضوعه اردن ۱۷۲
- بند دوم: حقوق موضوعه الجزائر ۱۷۲
- بند سوم: حقوق موضوعه امارات متحده عربی ۱۷۳
- بند چهارم: حقوق موضوعه سوریه ۱۷۳
- بند پنجم: حقوق موضوعه کویت ۱۷۳

- بند ششم: حقوق موضوعه لبنان ۱۷۴
- بند هفتم: حقوق موضوعه مصر ۱۷۴
- بند هشتم: حقوق موضوعه آمریکا و انگلیس ۱۷۴
- بند نهم: حقوق موضوعه فرانسه ۱۷۵
- گفتار سوم: حقوق موضوعه ایران ۱۷۷
- بند اول: تبیین مسؤولیت طبیب در قانون قدیم مجازات اسلامی ۱۷۷
- بند دوم: جمع بندی و ارائه نظریه منتخب ۱۸۲
- بند سوم: مسؤولیت مدنی طبیب در قانون جدید مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ ۱۸۶
- گفتار چهارم: ماهیت تعهدات پرستاران در حقوق ایران و فرانسه ۱۸۹
- مبحث دوم: تقصیر حرفه‌ای (شغلی) ۱۹۳
- گفتار اول: تعریف و ماهیت تقصیر حرفه‌ای ۱۹۳
- گفتار دوم: معیار احراز تقصیر حرفه‌ای ۱۹۶
- مبحث سوم: صور تقصیر پرستاری ۱۹۸
- گفتار اول: صور تقصیر پرستاری بر مبنای قانون مجازات اسلامی ۲۰۰
- بند اول: بی احتیاطی ۲۰۱
- بند دوم: بی مبالاتی ۲۰۴
- بند سوم: عدم مهارت ۲۰۵
- الف: عدم مهارت مادی یا بدنی یا عملی ۲۰۶
- ب: عدم مهارت معنوی یا علمی ۲۰۶
- بند چهارم: عدم رعایت نظامات دولتی ۲۰۸
- مبحث چهارم: مصادیقی از تقصیر و تأثیر آن بر مسؤولیت مدنی پرستاران ۲۰۹
- گفتار اول: تقصیر در بازآموزی و به روز رسانی اطلاعات علمی ۲۰۹

- گفتار دوم: تقصیر بیمار و تأثیر آن بر مسؤولیت پرستاران ۲۱۵
- بند اول: مسؤولیت‌های بیمار ۲۱۵
- گفتار سوم: تقصیر و ارتباط آن با رابطه سببیت ۲۲۳
- گفتار چهارم: تقصیر و حالت اورژانس ۲۲۵
- گفتار پنجم: تعریف فوریت‌های پزشکی و حدود و ثغور آن ۲۲۷
- بند اول: از لحاظ پزشکی ۲۲۷
- بند دوم: از لحاظ قانونی ۲۲۷
- فصل دوم: موجبات و محدوده مسؤولیت مدنی پرستاران ۲۳۰
- مبحث اول: ارکان مسؤولیت مدنی پرستار ۲۳۱
- گفتار اول: وجود وظیفه (تکلیف) مراقبت ۲۳۱
- گفتار دوم: نقض وظیفه و ارتکاب فعل زیان‌بار ۲۳۳
- بند اول: معیار احراز وظیفه ۲۳۳
- بند دوم: مصادیق نقض وظیفه ۲۳۴
- الف) بی‌احتیاطی ۲۳۵
- ب) بی‌مبالاتی ۲۳۶
- ج) عدم مهارت ۲۳۷
- د) عدم رعایت نظامات دولتی ۲۳۸
- گفتار سوم: ورود ضرر ۲۳۸
- بند اول: اقسام ضرر ۲۳۹
- الف) ضرر مادی و معنوی ۲۳۹
- ب) عدم‌المنفع ۲۴۰
- ۱) فقه امامیه ۲۴۰

۲۴۱ حقوق موضوعه ایران.....
۲۴۵ (ج) از بین بردن فرصت شفاء یا حیات بیمار.....
۲۴۹ بند دوم: شرایط ضرر قابل مطالبه.....
۲۴۹ الف) مسلم و قطعی بودن ضرر.....
۲۴۹ ب) مستقیم بودن.....
۲۵۰ ج) عدم جبران قبلی ضرر.....
۲۵۱ د) قابلیت پیش‌بینی ضرر.....
۲۵۱ گفتار چهارم: رابطه سببیت.....
۲۵۳ مبحث دوم: اقسام مهم تحقق مسؤلیت مدنی پرستاران.....
۲۵۵ گفتار اول: رعایت اسرار شغلی.....
۲۵۹ گفتار دوم: حالت اورژانس.....
۲۶۰ گفتار سوم: مراقبت از بیماران پر خطر.....
۲۶۱ گفتار چهارم: انجام اقدامات درمانی توسط پرستار.....
۲۶۳ مبحث سوم: مسؤلیت پزشک ناشی از فعل پرستار.....
۲۶۵ گفتار اول : ارتباط مسؤلیت مدنی پزشک با پرستار.....
۲۶۸ گفتار دوم: امکان یا عدم امکان رجوع پزشک به پرستار.....
۲۶۹ مبحث چهارم: مسؤلیت بیمارستان ناشی از فعل پرستار.....
۲۷۰ گفتار اول : ارتباط مسؤلیت مدنی بیمارستان با پرستار.....
۲۷۴ گفتار دوم: امکان یا عدم امکان رجوع بیمارستان به پرستار.....
۲۷۵ مبحث پنجم: تأثیر علل خارجی در مسؤلیت پرستار.....
۲۷۶ گفتار اول: فورس‌ماژور.....
۲۷۸ گفتار دوم: فعل زیان‌دیده (بیمار).....

۲۷۸	بند اول: فعل بیمار سبب منحصر ورود ضرر
۲۷۹	بند دوم: فعل بیمار یکی از اسباب ورود ضرر
۲۷۹	الف) فعل بیمار واجد اوصاف قوه قاهره
۲۷۹	ب) فعل عمدی بیمار (زیان دیده)
۲۸۰	ج) استهلاك فعل بیمار در فعل پرستار
۲۸۱	د) تقصیر مشترک بیمار و پرستار
۲۸۲	گفتار سوم: فعل شخص ثالث
۲۸۲	بند اول: فعل ثالث سبب منحصر ورود ضرر
۲۸۳	بند دوم: فعل ثالث یکی از اسباب ورود ضرر
۲۸۳	الف) فعل ثالث واجد اوصاف قوه قاهره
۲۸۳	ب) تقصیر مشترک عامل زیان و ثالث
۲۸۴	مبحث ششم: تأثیر عوامل موجهه در مسئولیت پرستار
۲۸۵	گفتار اول: اضطرار
۲۸۶	گفتار دوم: رضایت بیمار
۲۸۷	گفتار سوم: خطرپذیری
۲۸۸	گفتار چهارم: حکم قانون و دستور مقام صالح
۲۹۰	فصل سوم: بیمه مسئولیت مدنی پرستاران و چالش‌های حقوقی آن
۲۹۰	مبحث اول: کلیات و تعاریف
۲۹۱	گفتار اول: تاریخچه بیمه‌های مسئولیت
۲۹۲	گفتار دوم: تعریف بیمه مسئولیت مدنی
۲۹۴	مبحث دوم: بیمه مسئولیت مدنی حرفه‌ای پرستاران
۲۹۶	گفتار اول: مفهوم بیمه مسئولیت پرستاران

۲۹۹.....	مبحث سوم: موضوع بیمه مسؤولیت پرستاران و استثنائات آن
۲۹۹.....	گفتار اول: موضوع بیمه مسؤولیت پرستار
۲۹۹.....	گفتار دوم: مصادیق خطرات پرستاری
۳۰۰.....	گفتار سوم: استثنائات بیمه مسؤولیت پرستار
۳۰۲.....	بند اول: خسارات عدم النفع
۳۰۲.....	بند دوم: اقدام، معالجه یا عملی خارج از تخصص بیمه گذار
۳۰۳.....	بند سوم: انجام امور درمانی خلاف قوانین و مقررات جاری
۳۰۳.....	بند چهارم: خسارات ناشی از تابش های یونیزه کننده یا رادیواکتیو
۳۰۴.....	بند پنجم: مسؤولیت ناشی از استفاده از مسکرات، مواد مخدر یا داروی خواب آور
۳۰۴.....	مبحث چهارم: موانع توسعه بیمه مسؤولیت حرفه ای پرستاران
۳۰۵.....	بند اول: عوامل فرهنگی
۳۰۵.....	بند دوم: عامل بازاریابی و تبلیغات نامناسب
۳۰۶.....	بند سوم: مشکلات مربوط به تصفیة خسارت
۳۰۷.....	بند چهارم: مشکلات مربوط به تعرفه بیمه مسؤولیت حرفه ای پرستاران
۳۰۷.....	بند پنجم: اخذ گواهی برائت از مسؤولیت از بیمار
۳۰۸.....	بند ششم: عدم ارائه پوشش کافی مسؤولیت حرفه ای پرستاران توسط شرکت های بیمه
۳۱۰.....	بند هفتم: بی توجهی به اخذ پوشش کافی در قبال خسارت های وارده به بیماران
۳۱۱.....	بند هشتم) عدم اطلاع پرستاران از شرایط عمومی بیمه های مسؤولیت مدنی
۳۱۱.....	بند نهم: اصلاح نشدن قوانین مرتبط با صاحبان حرف پزشکی و وابسته
۳۱۱.....	بند دهم: کمبود امکانات و تجهیزات پزشکی
۳۱۲.....	نتیجه و پیشنهادات
۳۱۷.....	فهرست منابع و مآخذ

۳۱۷.....	الف) فارسی
۳۲۷.....	ب) عربی
۳۲۹.....	ج) انگلیسی
۳۳۱.....	د) فرانسوی
۳۳۲.....	هـ) آلمانی
۳۳۴.....	Abstract

علائم اختصاری

PRINCIPALES ABBREVIATIONS

Alinéa	Al
Article	Art
Bulletin	Bull
Code civil	C. Civ
Code de déontologie	C.déont
Code pénal	C. pén
Code de la santé publique	C. santé publ
Cour d'appel	CA
Cour de Cassation, 1 ^{re} chambre civile	Cass. 1 ^{re} Civ
Cour de Cassation, 2 ^e chambre civile	Cass. 2 ^e Civ
Cour de Cassation, 3 ^e chambre civile	Cass. 3 ^e Civ
Cour de Cassation, chambre criminelle	Cass. Crim
Civil	C
Confer	Cf
Dalloz (Recueil)	D
Dictionary/dictionnaire	Dic
Edition / Édition	Ed
Et suivant	Et s
Gazette du palais	Gaz. Pal
Ibidem	Ibid
Juris-Classeur	J.-Cl
Journal officiel	J.O.
La semaine juridique édition générale	JCP éd. G
Loi	L
Médecine et droit	Méd. & Droit
Number /numéro	N
Opera Citato	Op.cit
Page	P
From page to page	Pp
Review/ revue	R
Revue trimestrielle de droit civil	RTD Civ
Tribunal	T
Voir/voyez	V
Volume	Vol
Year	Y
رجوع کنید	ر. ک
جلد	ج
چاپ	چ
شماره	ش

سال	س
صفحه	ص
صفحات	صص
بدون تاریخ	بی تا
بی نام	بی نا
قانون مسؤولیت مدنی	ق.م.م
قانون مدنی	ق.م
قانون آیین دادرسی مدنی	ق.آ.د.م
قانون مجازات اسلامی	ق.م.ا
قانون اساسی	ق.ا
ماده	م
دوره	د
هجری شمسی	ه.ش
هجری قمری	ه.ق
میلادی	م
عام	ع
علیه السلام	(ع)
صلی الله علیه و آله و سلم	(ص)
الفرع	ف

چکیده

هدف اصلی و غایی حرفه پرستاری، تأمین بهبودی و سلامت افراد تحت مراقبت است و به دلیل ارتباط مستقیم پرستاران با بیمار، این حرفه از اهمیت خاصی برخوردار است. بحث مسؤلیت صاحبان حرف پزشکی و وابسته در طول تاریخ و در همه جا متداول و مبتلابه بوده است و با طی فراز و فرود خود، به نظر می‌رسد به سمت مقصدی متناسب و معقول در حرکت است. در این رساله بعد از ذکر مختصری از انواع مسؤلیت پرستاران، به مطالعه تطبیقی مسؤلیت مدنی پرستاران در فرآیند درمان در حقوق ایران و فرانسه پرداخته شده است. به نظر می‌رسد علی‌الاصول ماهیت تعهدات پرستاران در حقوق ایران و فرانسه، تعهد به وسیله است. اگرچه در خصوص مبنای مسؤلیت پرستاران، اقوال متشکته و بعضاً متعارضی وجود دارد، مع‌هذا نظریه قابلیت استناد عرفی، از وجاهت بیش‌تری برخوردار بوده و علی‌الظاهر، متناسب با زندگی نوین اجتماعی و ضروریات آن است و در عین بدیع بودن، پیوند بین اخلاق و حقوق را هم استحکام می‌بخشد.

حرفه پرستاری برای این‌که بتواند به اهداف خود به‌طور مطلوب دست یابد لازم است قواعد، مقررات و شؤون شغلی و حرفه‌ای را که به منظور حفظ و حمایت از بیماران، حسن جریان امور و حمایت از حقوق صنفی و حرفه‌ای است مراعات نماید. در صورت نقض این وظایف، پرستار، مرتکب تخلف انتظامی شده و حسب مورد مستوجب مجازات انتظامی است. بنابراین، تخلف انتظامی معمولاً متوجه موقعیت شغلی و اداری پرستار می‌شود. در واقع، مسؤلیت انتظامی پرستاران برای نیل به این مقصود است که این گروه، شغل خود را با صحت و شرافت اخلاقی انجام دهند. در این رساله بعد از تبیین مفاهیمی چون مسؤلیت، تخلف، خطا، خلاف و سایر مفاهیم مشابه، به تعریف مسؤلیت انتظامی پرستاران و بررسی آن در نظام حقوقی ایران و فرانسه پرداخته شده، متعاقباً برخی از مهم‌ترین مصادیق مسؤلیت انتظامی پرستاران و ضمانت‌اجراهای آن مورد بررسی قرار گرفته است.

مسؤلیت مدنی پرستاران مانند انواع دیگر مسؤلیت‌های حرفه‌ای با اجتماع شرایط خاص خود محقق می‌شود. برای تحقق این مسؤلیت لازم است ثابت شود پرستار در برابر بیمار وظیفه مراقبتی بر عهده داشته که با عدم ارائه مراقبت‌های لازم این وظیفه را نقض کرده و باعث ورود ضرر به بیمار شده است. به عبارتی، باید ثابت شود که صدمات وارده به بیمار نتیجه کوتاهی در انجام وظیفه از جانب پرستار بوده است.

هم‌چنین در مسؤلیت ناشی از فعل پرستاران مواردی پیش می‌آید که پزشک یا بیمارستان به عنوان کارفرمای پرستار، مسئول افعال پرستاران هستند و آن زمانی است که پرستار تحت فرمان و نظارت مستقیم

پزشک یا بیمارستان انجام وظیفه می‌نماید. از طرف دیگر، بعضی از افعال پرستاران با این که زیان‌بار هستند اما به لحاظ حکم قانون یا طبیعت فعل انجام‌شده، در این قبیل موارد مسئولیتی متوجه پرستاران نیست و آن‌ها ملزم به جبران خسارات این‌چنینی نیستند لذا ماهیت هر دعوی و حقایق خاص آن، مسئول واقعی و میزان مسئولیت را تعیین می‌کند.

اگر صاحبان حرف پزشکی و وابسته، دارای اطلاعات و صلاحیت‌های لازم بوده و در انجام وظایف خویش مطابق موازین علمی و فنی عمل کرده باشند، لکن اقدام به اخذ براءت از بیمار یا ولی او نکرده باشند، در این صورت در قبال خسارات وارده، ضامن نخواهند بود. به عبارتی، اصل بر این است که تعهدات صاحبان حرف پزشکی و وابسته تعهد به وسیله است، مگر خلاف آن مقرر شده باشد. در این رساله بعد از توضیح اجمالی اقسام تحقق مسئولیت مدنی پرستاران به تبیین تفصیلی برخی از تعهدات مهم و اساسی در خصوص مسئولیت آن‌ها نظیر تعهد به حفظ اسرار حرفه‌ای، حالت اورژانس و تعهدات پرستاران در این وضعیت، تعهد به بازآموزی و به‌روزرسانی اطلاعات علمی، مراقبت از بیماران پر خطر و نهایتاً به انجام اقدامات درمانی توسط پرستاران پرداخته شده است.

لغات کلیدی: مسئولیت مدنی، پرستاران، نظام حقوقی ایران، نظام حقوقی فرانسه، تقصیر، تعهدات